

ACC. NR. QH39

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: SKÅNE Upptecknat av: W. Richter
Härad: FROSTA Adress: _____
Söcken: ÖSALLERUP Berättat av: SMED ROSENKVIŠT
Älderman i Bessinge by 1929
Uppteckningsår: _____ Född år _____ i _____

Uppteckningen rör se REG.

Sid 1

2439

1.

Systematiskt register:

32 d

2. A:d Pysslingar i Hallabacken.
3. A:E Skogssnuvan ss. människa.
4. A:p Gastabloss
5. B:h Spökeri i smedja.
6. F:b Sägen om Ö.Sallerups kyrka.
7. H:k Anekdot om potatisförsäljning.
8. L:d Nyodling:Sten och hackegille.
10. M:d Po Potatisupptagning: gille.
11. R:a Brännerier och krogar.
12. S:a Byahorn och byabok.
13. T:a Bygge: rese-gille.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2439

Aid
2

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Hallabacken.

Pysslingar.

Här uppe i Hallabacken fanns det förr pyss-
lingar, och man påstår, att Olof /Nilsson i N.Pärup/
lekte med dem som liten.

2439

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

A: e
3.

Skogssnuvan.

Skogssnuvan.

En dräng skulle ut och hämta eller leta efter ögen, och det blev åska. Då mötte han plötsligt nabopigan Elna, som hade en riva med sig. - "Vart ska du ta vägen", frågade han och hon svarade: "Ja ska te Bessinge kärrho å rävsa. Då fick han förveten på henne. Hon lade rivan och gick på henne tvärsöver gropen/diket/ så kom där en blix och en förfälig knall, och då försvann hon. - Då han sedan träffade pigan frågade han henne, var hon varit just då under åskväret och varför hon försvann så plötsligt, men hon svarade, att hon hela tiden varit hemma och ej alls på nämnda plats. Det var skogssnuvan, som varit framme.

Skåne
Fresta
Östergötland

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2439

Appt. M. Richter
18ca Småd. Reskrift

A: p
H

Gastabloss.

Drängen var en gång ute och red en kväll, och då kom där ett gastabloss, å hästen blev rädd å sprant /sprang/. Det fräste precis som en gås och förföljde honom ända fram till gården.

Gastabloss.

Spökeri.

Spökeri.

På ett ställe brukade det jämt "va dölligheter och spögeri". I min svärfars smedja brukade det också spöka. En gång, då han kom från ett gille, var han törstig och skulle gå ut och dricka ur en kanna. Han öppnade dörren och där stod en stor vitklädd karl. Han blev rädd, men gick ialla fall förbi, och då han kom tillbaka, var skepnaden försvunnen.

I smedjan hörde många, hur det nattetid smidde därinne och sågo det lysa, fast där ingen var. Man fick då inte yttra något att man sett det eller fråga, ty då råkade man ut för något ont.

Sk.

Från b: d

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2439

Alfred W. Rindt 7:6
Per Rosendahl

O. Sallerups son

Sallerups kyrka.

Kyrkan skulle ha byggts mitt för Ivar Ols´
på en hög backe, och timmer och stenar kördes dit
men om natten flyttades det dit, där den nu ligger.
Det var Klacks backe.

Sallerups kyrk

Klacks backe.

Potatishistoria.

Potatishistori
a

En person -S---l- handlade med potatis i staden.
Han blev tillfrågad, vad han hade till salu! "Jo, han hade
"päror!" - "Pris"? - Han köpte genast och gick.- Tillfrågad
av en granne, om han lyckats sälja sina pantoffler, sade
han.- Jo, och fått så och så mycket betalt.- "Det var ju
rysligt, du är ju galen, som fått så mycket för dina
"päror", han trodde naturligtvis du hade päron".-
Jag begrep aldrig på jorden; hur jag skulle dras med det
för jag hade ju inte haft päron utan pantoffler. Det var
ju svårt att behålla pengarna - men det fick ju gå".

Lid 1

8.

2439

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Nyodling.
Sten- och hackegille.

Nyodling:
Sten-o.hacke-
gille.

Mor talade om, att gubbarna brukade suppa och spela kort hur länge som helst, så vilade de några timmar, och så samlades de på nästa ställe och där fortsatte de. De hittade aldrig på något annat.

Så hade de sten- och hackegille. De skulle då gemensamt köra sten och småhacka hela hållna dagen. De gjorde det, då de hade bäst tillfälle därtill och ej på bestämda dagar. Så skulle de hacka, så råg, rovor och sexradigt korn. På nyhackad jord hade de "stubbrovor". Själva svären hackades upp i hur stora stycken som helst, allteftersom det gick /i småbruk fingo även kvinnorna hjälpa till att hacka/. Torvorna sattes på kant, staplades upp, torkades och brändes. Sen skulle askan jämnas ut, och man körde med åder. De körde då litet hur som helst, för det var sten och elände överallt och "backaknösar".

Så körde de och pregade, hurudant de kunde, för det var bara spetsar, krokas och krummelurer alltsammans. De skulle vara där hela dagen. På den så beredda marken togs två eller tre skördar, grödor, sen fick det ligga.

På kvällen hade de sedan gille med spel och dans och mat som vid andra gillen.

U. d.
10.

ning

Potatisupptag

Pantoffelgille.

Pantoffelgille.

Då de skulle tag upp potatis, bådades folk samman och de hjälptes åt. På senare tider /c:a 20 år sedan/ ställde de till pantoffelgillen på söndagar, för då fick de mera folk. Då skulle vi komma vid middag. Två eller tre ärjde upp och ett par tre skjut-sar körde hem till pärebodarna, och så voro vi många till att plocka både pigor och drängar. Vi samlades direkt på pärestycket /Svensköp/ , så då fingo vi inget, men senare på kvällen eller natten fingo vi både mat, kaffe och gökar /bara nån enka gök under arbetet/

Det var alltid så många med, så vi hunno taga upp stycket på dagen.

2439

R:a
Uic
//.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Brännvinsbrännerier.

Brännerier.

Gamle Per Svenssons svåger i Svensköp hade bränneri, och han tog 50 öre för $\frac{1}{2}$ stop brännvin. Jag minns ett år, var det en, som för omkring med en stor tunna och sålde brännvin, fast det var förbjudet, och han blev snart av med det.

På "hemmakruarna" /krogarna/ begärde de på "blå brad", så fick de brännvin.

I Pärup och Gummarp var det "Jakobarna", som hade krogar. Här framme i Pärup var det många, som kommo bort, och de slogo troligen ihjäl dom, ty det gick ofta vilt till på kruarna. Där någon så blivit ihjälslagen spökade det, och där brukade man resa et kors eller kasta upp sten och grenar, då man gick förbi.

2439

g:a
12.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Byahorn och bok.

Byahorn och -bok

Byahornet tror jag kom te i snapphanetiden, för då skulle äldermannen tuta i hornet, då byarna skulle samlas till försvar.

Byaboken - den nya, ty den gamla och en del papper har visst fördärvats- går bara tillbaka till 1924 och innehåller årets viktigare händelser, skördeförhållanden, väderlek m.m.

Byahornet och -boken jämte gemensamma byapapper har alltid förvarats hos äldermannen och överlämnats till den nytillträdamde. Många gamla papper har därvid förkommit.

F:a 1.

13.

2439

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bygge.

Bygge, resegit

Förr skulle goda vänner och naboarna, ja, kanske hela byalavet vara med och hjälpa till, då någon skulle bygga. De kommo vid middagstiden och skulle ha med ett huggjärn och en hammare och göra, vad de kunde. Somma skulle glögga hål, andra göra tappar och sparrar, somma skulle jämna foten och plocka sten under. Det varade merendels, tills solen gick ner. Somma skulle "lina" och somma "läkta", allt efter byggmästarens order. Det var riktig högtid, då takstolarna rests. Då skulle alla upp på loftet, och mästaren slog med en bräda, och så skulle de hurra tre gånger och sedan söka komma ner till marken fortast. Den som kom sist ner gjorde de narr åt hela kvällen och grinade åt honom .

Var det något kvar till kvällen fick de fortsätta och
"lina"/klä med bräder/ och läkta.

Resegille.

Sen vidtog gillet. Var det en bomingslänga
som uppfördes, skulle de ha med sig sockerkakor, vete-
kransar och sådant. Den som haft kakan med sig skulle
taga först av den.

Innan de började arbeta, skulle de ha kaffe,
kakor och gök. Sedan "meattan": smör och ost och färdiga Mat.
matar och ett par supar. Vid "kväll" : kaffe, gök.... och
var det riktigt bra, skulle de ha "toddy" med. Senare
var det riktig gentil mat: smör, bröd, korv, ost, stekt
räkt fläsk och någon slags stuvning, stundom bruna bönor
och slutligen risengröt med socker och kanel, upplagd i
stora soppkoppar. Hembryggt maltdricka och brännvin
saknades inte, och de använde mycket rom i st.f. konjak
då för tiden och köpte den på gästgivargårdarna. De hade
för det mesta "drankabrännvin".

Gillet kunde vara ända tills det blev dager.
De spelade kort och drucko gökar hela tiden, och ibland
kunde de allt bli lite ovänner. /de spelade "hongaröv"/